

Gábor Felicia
(1976, Lujzi-Kalagor)
csángó-magyar író,
Budapesten él

Gábor Felicia

Mámokám

Mámokám¹, olyan felettá sok idő általt, mitőtá² mágszülátett.

Ott fenn a hegyen, e téli napon, mikor a hó befádtá Kalagort, s a szél várdestá a kék házescska oldalát, nagymámánk álsó bubescskája³ a tizánnégy közül mágszülátett.

Kiszóllá nagytatának sutúból⁴ az asszony: lyiánka, Anti. S a lyiánka nává Anna lett.

Imándes⁵ hátvánhárom⁶ ásztándájá.

Mágörágedett, Mámokám. Az örcán barázdák ásottak, s máglágyultak árós kázái.

Dá szemáibá ég az áró s az élni akarát.

Adjon az Istán világosságot a szeménák. Hoj álscsitilja⁷ a sok írást, mit nám vot idájá a sok buba sa sok dolog mállát. Miről scsak álmodozott, mikor ástá⁸ láhunyta minkét szemét, s álszenderült. Arról, mit máséknák⁹ tartott régen, s most lássa, igaz. Mákkora emberek születték s hotak mág a földhátán úgy, hogy kend scsak most scsitsil¹⁰ rioluk. S mánnyi minden van még a világba, mit kend scsak most tud mág.

- 1 édesanyám
- 2 amióta
- 3 babája
- 4 a kályha mögötti alvószobából
- 5 immár
- 6 hetvenhárom
- 7 elolvassa
- 8 este
- 9 meséknek
- 10 olvas

Adjon az Istán jó hallást a filjénák¹¹, hoj hallja még a bászédünket telefonon, mát áasztándóktól a filivál öllálgát nünket. Filivál szárátget¹² nünket. Mát másszá¹³ menták Kendből darabkáí.

Adjon az Istán árós térgyáket¹⁴, hoj mág tudgya még hágni¹⁵ a Bércet, Kálvárét, sö még kitudgya, Szinyiszlot es, láhát. Álmehássen válám s Pétervál még a Patakfájábá, beszíppanscsja¹⁶ az árdő ájérját¹⁷, lássa a patakot szabadon folyini, lássa a patbál lapi sárig virágescskáit¹⁸. Fonjon székescskét az útifűből, mint réges-régen, mikor kicská-korába¹⁹ itt ügyltá a lovakat, scsak álmodozott arról, hoj eccer örág lesz.

Adjon az Istán árót a kázáiba, hoj még jövő asztándóbá es bédugja a hárpáscskát²⁰ a gondosan álkészített ágyásokba, hoj mágvágja a szülöt²¹ az Oldalba, hoj leszedgyá a virágot sa buszozokat²² a kárthá, s kitegyá e nagy borkánba²³ az

- 11 fülének
- 12 szeretget
- 13 messze
- 14 térdeket
- 15 hogy fel tudjon még menni
- 16 beszíppantsa, beszívja
- 17 levegőjét
- 18 a mocsári gólyahír sárga virágocskáit
- 19 kicsi korában
- 20 dughagymát
- 21 szőlőt
- 22 bazsalikomot
- 23 befőttesüveg

ablak alá, hoj szépség s jó bűz²⁴ lejen. Hoj mágtörjá a gyijót²⁵, sö felosztva a sok kölyök között a világba küdgyá, ki márrá él.

Hoj mággárábléjá tátokánk²⁶ sírját, mágöntözzá nagyra nőt bokrokat a keresztcsénél²⁷.

Adjon még az Istán könnyáket, hoj bögni tudjon még. Örömeben. Az unokák esküvőjén, a dédunokák születésekor. A hangunk hallatán. A szemünk látásán. A karunk ölelésén.

Péterem viccein. Annám éneklésein.

Adjon az Istán árót a szüjinák²⁸, hogy dobbanjon még nákün. Sok ásztándön hátul.

Hoj lejjén nákün még sokidáig:

Máma²⁹.

Nagymáma³⁰.

Öragnagymáma³¹.

Tátokámat mágjártam

Sietősen lépkedtem hedráfálé³² az úton. Hányszor, de hányszor tettem meg ezt az utat gyermekkoromban! Amint a templomot elhagytam, mindig a nagymamám háza lebegett előttem. Fuss-csak hedrá, Felicsika, mámo, a nagymámádhoz, sö vidd csak ál náki ázt a coskát³³. Ösz-tá ha ott vacc, kérdezd mág, hoj káll-e vaj-e

göleata³⁴ víz a kútról. Jól tudhatta édesanyám, hogy ha nem is mondja, a nagymamának mindig vittünk friss vizet a kútból, ha mágjártuk³⁵. Akkoriban, ha erre az útra léptem, mindig is a nagymamám volt a gondolataimban. De mára ez megváltozott. Már két éve, hogy nem csak a nagymamára gondolok. Ugyanezen az úton kísértük végig édesapámat a temető felé. A nagymamám háza a temető közelében van. Ott játszottunk a temető mellett gyermekkorunkban. A sok városi unokatestvéremmel, akik a nyarukat a nagymamánál töltötték, velünk együtt. A játszóterünk a temető melletti füves rész volt. Ott soha nem zavartunk senkit. Olyan természetes közeg volt számunkra.

Hja mámé, ázek a kölykök ásme³⁶ támató fálé játszódznak? – kérdezte néha anyám. Ott há, dá ná félj, fel nám kötik a hotakat, ott zsjábegjánák³⁷, máddig jól ásik, jó az ájér, hály van, ott mind játszodzsának – mondta a nagymamám.

Most sietős lépteim közben édesapámhoz kötnek gondolataim. Ki kell hozzá mennem, hogy vele legyek egy kicsit. Ott fent, a temetőben. Tátokám, majték³⁸ ott vajak³⁹. Majté g má-sélek. Péterem mágnött, tátokám, áróst akart vona, hoj ő es jöjjön, dá most abbá a rendibá⁴⁰ nám láhátet. Látná, milyán lágényká kárákedt bálóle! Mámo scsántatott⁴¹ náki e kalapot, dá ámá ulyant, mind kendnák lágény korába. Mikor felteszi, drept idá személ⁴², Kalagorba. Annescska ulyan szépen énekel csángosan, hoj még én es mágkönyyádzem. Jaj, tátokám, áróst akarnám, hoj lássa őket!

24 illat

25 diót

26 édesapánk

27 fejfánál

28 szívének

29 anya

30 nagymama

31 dédnagymama

32 felfele

33 szótt vászontáska

34 vödör

35 meglátogattuk

36 ismét

37 hangoskodjanak

38 mindjárt

39 vagyok

40 ez alkalommal

41 csináltatott

42 pont olyan, mint az idevalósiak

Volt időnk elköszönni tőle, az összes testvéremnek. Mindenki hazament a halála előtt, és elköszönt. Majd mindenki visszatért a saját életéhez. Ő maradt. Várva a halálát. Kérve azt a jó Istentől. Nap mint nap. Imádkozva.

Azon a hajnalon a halálos ágyán, az utolsó szavaival gyermekeit hívta. Minket. Kiszáradt ajkai neveinket remegték, sorban.

Mimika, Ádrika, Petrika, Felicsika, Virika, Ángyika, Morinescska, Liliána, Jánika, Lucsika.

Hul vattok, tátokám, hul vattok? Hátok⁴³ haza.

Míg a repülő, az autók a különböző országokból megint hazavittek minket, már nem láthatta. Hogy hazaértünk. Őhozzá.

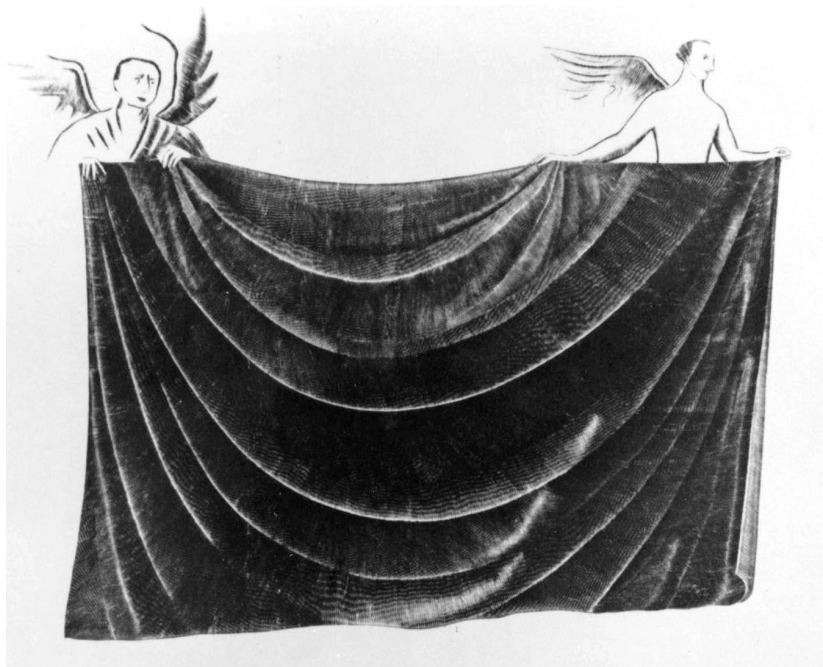
Fájdalom nélkül, kisimult arccal fogadott. Meggörnyedt teste most szálegyenesen feküdt a koporsóban. Imára kulcsolt keze végleg jelezte felénk. Elhagyta testét. Útja véget ért.

A temető kapuját nyikorogva nyitom meg, lábaim önkéntelenül is tátokám sírja felé fordulnak. Sírdombok között elhaladva, odaérek.

Itt vajak, tátoka! Átölelem sírkeresztjét. Becsukott szemeim mögött az ő ölelését képzelem. Tenyeremmel megsimogatom a földet a sírján. Olyan érdes, mintha az ő kezeit érezném, amelyekkel ezernyi bútordarabot készített. A virágok a sírján kedvenc színeiben pompáznak. A színük, az illatuk lentről, a mélyből hoznak fel egy kicsit. Nekem. Tátokámból. Hálásan megköszönöm nekik. Majd hangosan mesélni kezdek. Tátokámnak.

Arról, hogy hogyan megy a kicsi világunk.

A családkunkról, a testvéreimről. Édesanyámról. Gyermekeimről. Közben itt-ott egy-egy száraz levelet leszedek, igazgatok a síron. Mint ha bármit is lehetne rajta igazítani. Hisz édesanyám, testvéreim gyakran kilátogatnak.

Lepel (rézmetszet)

Kitudja, mikor érek lesz még ide. Mikor fogok újból hazajönni.

Tátokám. Most mennem kell. Kend, tudom, marad. Ugye több nám fáj semmije?

Maradjon békévál. Zistánká⁴⁴ adgyon kend-nák békét.

Menj, Felicsika, járj békével, mondaná.

Könnyes szemekkel kisietek a temetőből.

A kerítés melletti játszóterem, ahol sok éven boldogan játszottam, most olyan, mint egy csendélet. Füleimben még ott van némelyik városi unokatestvérem sikítása, ahogy egy ártatlan bogárka a lábára mászik. Mi meg csak nevetünk.

Eltölt Apám emléke, és sietősen hazafutok, útközben csak épp egy pillantással ráköszönve nagymamám házára.

Fuss, siess. Értékes percek múlnak el.

Otthon még vár az én mámokám.

Egyidáig⁴⁵ még vár.

43 gyertek

44 Isten

45 egy ideig